

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра «Банківська справа»
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «фінанси і кредит»

на тему: «ЛІЗІНГОВІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ»

Виконавець:
студент _ФФБД факультету
Варакута А.А.

Науковий керівник: Кретов Д.Ю.

АНОТАЦІЯ

Анотація на кваліфікаційну роботу Варакути А.А.
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «фінанси і
кредит»

на тему : «Лізингові операції банків в Україні»

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

При активному втіленні в практику лізинг внаслідок властивих йому можливостей може стати потужним імпульсом технічного переозброєння виробництва та структурної перебудови української економіки. Ефективність лізингових угод полягає у інтенсифікації інвестиційного процесу, покращенні фінансового стану підприємств - лізингоодержувачів, прискоренні розвитку малого та середнього

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз розвитку лізингових операцій банків в Україні, висвітлення проблем, ризиків, які гальмують розвиток ринку лізингових послуг в Україні та можливих заходів їх усунення.

Об'єктом дослідження є лізингові операції в банках України.

Предмет дослідження – організація проведення лізингових операцій банків.

Методи дослідження. У роботі використані традиційні та сучасні методи пізнання економічних явищ та процесів: аналіз та синтез даних ринку лізингових послуг, індукція та дедукція, логічний метод, метод класифікацій для можливості упорядкування та класифікації лізингових операцій.

Інформаційною базою дослідження були закони і нормативні акти України щодо регулювання лізингових операцій; інформацію Національного банку України (НБУ) та Міністерства фінансів України; публікації та монографічні видання вітчизняних та зарубіжних вчених.

Ключові слова: економіка, розвиток, банк, лізинг, лізинговий платіж, ризик.

ANNOTATION

Annotation for the qualification work by Varakuta A.A.
for obtaining an educational bachelor's degree in finance and credit
on the theme: "Leasing banking operations in Ukraine"

Odessa National University of Economics

Odessa, 2019

With active implementation in practice, leasing, due to its inherent capabilities, can become a powerful impetus for technical re-equipment of production and structural adjustment of the Ukrainian economy. The effectiveness of leasing agreements is to intensify the investment process, improve the financial status of enterprises - lessees, accelerate the development of small and medium

The purpose and tasks of the study. The aim of the qualification work is to analyze the development of leasing operations of banks in Ukraine, to highlight problems and risks that hinder the development of the market of leasing services in Ukraine and possible measures for their elimination.

The object of the study is leasing operations in banks of Ukraine.

Subject of research - Organization of leasing operations of banks \

Research methods. The paper uses traditional and modern methods of cognition of economic phenomena and processes: analysis and synthesis of market data for leasing services, induction and deduction, logical method, classification method for the possibility of streamlining and classifying leasing operations.

The information base of the study was the laws and regulations of Ukraine on the regulation of leasing operations; Information from the National Bank of Ukraine (NBU) and the Ministry of Finance of Ukraine; publications and monographs of domestic and foreign scientists.

Key words: economy, development, bank, leasing, leasing payment, risk.

ВСТУП

Актуальність теми. При активному втіленні в практику лізинг внаслідок властивих йому можливостей може стати потужним імпульсом технічного переозброєння виробництва та структурної перебудови української економіки. Ефективність лізингових угод полягає у інтенсифікації інвестиційного процесу, покращенні фінансового стану підприємств - лізингоодержувачів, прискоренні розвитку малого та середнього бізнесу.

Таке зміцнення виробничої бази, у свою чергу, стало б додатковим джерелом прибутків банківської сфери, слугуючи базою для розширення цих операцій та формуючи позитивну практику співробітництва фінансово-кредитних установ і підприємств. Крім того, операції лізингу могли б стати важливим джерелом надходження коштів на підприємства-виробники об'єктів лізингу, що теж мало б позитивний вплив на розвиток економіки, формування доходів бюджету, покращення загальної соціально-економічної ситуації в країні. Зазначене підтверджує актуальність проблеми, що аналізується у даному дослідженні.

Серед вітчизняних науковців питанням проблем, ризиків та перспективі розвитку лізингу в Україні приділяли увагу такі науковці та практики: О.Горбатенко, О.Іртищева, І.Кулиняк, В.Другова, Л.Снігір, В.Трач, А.Кущик, В.Піддубний та інші. Віддаючи належне практичним напрацюванням із цієї тематики, зауважимо, що необхідно продовжувати такі дослідження, зокрема щодо висвітлення проблем розвитку лізингових операцій в банках України в умовах нестабільного макроекономічного середовища.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз розвитку лізингових операцій банків в Україні, висвітлення проблем, ризиків, які гальмують розвиток ринка лізингових послуг в Україні та можливих заходів їх усунення.

Завдання дослідження:

- вивчення існуючих в банківській практиці лізингових послуг та операцій;

- вивчення та аналіз факторів, які визначають умови розвитку лізингових операцій в банках;
- визначення суб'єктів лізингових послуг та їх відмінності;
- обґрунтування можливих заходів усунення проблем, які гальмують розвиток лізингових послуг;
- розробка рекомендацій для розвитку лізингового ринку України.

Об'єктом дослідження є лізингові операції в комерційних банківських установах України.

Предмет дослідження – організація проведення лізингових операцій банків, тобто економічні відносини, які виникають під час проведення цих операцій банками України.

Методи дослідження. У роботі використані традиційні та сучасні методи пізнання економічних явищ та процесів: аналіз та синтез даних ринку лізингових послуг, індукція та дедукція, логічний метод, метод наукової абстракції, економіко-статистичні методи для опрацювання даних, метод порівняння для вивчення лізингу та кредиту, метод класифікацій для можливості упорядкування та класифікації лізингових операцій.

Інформаційною базою дослідження були використанні закони і підзаконні акти України щодо регулювання лізингових операцій в Україні; інформацію Національного банку України (НБУ) та Міністерства фінансів України; публікації та монографічні видання вітчизняних та зарубіжних вчених, дослідників, аналітиків.

ВИСНОВКИ

Враховуючи обмеженість можливостей щодо збільшення обсягів фінансових ресурсів, призначених для інвестування виробництва, доцільно звернути увагу на оптимізацію структури наявних джерел фінансових ресурсів і на принципи, що лежать в основі їх інвестуванні. Традиційні фінансові послуги, які надаються банками підприємствам та організаціям, не завжди допомагають останнім повна вирішувати свої проблеми, пов'язані з оновленням чи вдосконаленням їхніх основних фондів, що у свою чергу потребує значних довгострокових інвестицій.

За таких умов перспективним стає лізинговий бізнес. У сучасних умовах лізинг - це альтернативна форма фінансування, в якій поєдналися орендні відносини, елементи кредитування і фінансування, а також елементи зовнішньо-торгівельних та інвестиційних операцій. Потреба розвитку фінансового лізингу в Україні, включаючи формування лізингового ринку, обумовлена передусім несприятливим станом парку устаткування: значна питома вага морально застарілого устаткування. низька ефективність його використання тощо, що зумовлює актуальність використання лізингу як одного з найбільш реальних варіантів вирішення даних проблем.

Вирішення проблем нерозвиненості ринку лізингових послуг потребує комплексного підходу й можливе лише за умови прийняття урядом програми розвитку ринку лізингових послуг.

Основними напрямками вдосконалення лізингу мають стати:

1. удосконалення законодавчої бази, узгодження її з міжнародними нормами;
2. зниження вартості нотаріальних послуг з оформлення договорів лізингу з метою послаблення фінансового навантаження на учасників лізингової угоди;
3. створення розвитку інфраструктури ринку лізингових послуг;
4. розвиток системи гарантій і страхування предметів лізингу;

5. розробка комплексу заходів для збільшення іноземних інвестицій під програми лізингу;
6. посилення зацікавленості банків через систему пільг у довгостроковому кредитуванні лізингових угод;
7. створення лізингових центрів, які б спеціалізувалися на обслуговуванні малих підприємств;
8. організація при обласних лізингових центрах відділів з формування бази даних про попит і пропозицію на обладнання та устаткування;
9. реформування податкового законодавства в частині стимулювання лізингових операцій - запровадження пришвидшеної норми амортизації для об'єктів лізингу, надання інвестиційних пільг при оподаткуванні прибутку підприємств, застосування спрощеної процедури повернення майна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Операції комерційних банків: Посібник / [Коцовська Р., Ричаківська В., Табачук Г., Грудзевич Я., Вознюк М.] – [3-тє вид.]. – К.: Алерта ; Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 500 с. – ISBN 966-7330-59-1.
2. Європейська федерація національних асоціацій з лізингу – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leaseurope.org/>. – офіційний веб-сайт.
3. Банківські операції: Підручник / [Мороз А.М., Савлук М.І., Пуховкіна М.Ф., Олексієнко М.Д., Остапишин Т.П. та ін.]; за ред. А.М.Мороза. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 476 с. – ISBN 966-574-328-7.
4. Лісовська Н.І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні // Товари і ринки – 2010. Вип. №1 – с.29-36. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
5. Коваленко М.А. Операції сучасного комерційного банку: навч. посібник [Текст] / М.А.Коваленко, В.М. Білінкіс, Л.Є.Сухомлин. – Херсон: Олді-плюс, 2004. – 472 с. – ISBN 966-8447-11-5.
6. Кущик А.П., Гергель Є.І. Сучасний стан та проблеми розвитку лізингу в Україні // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. Вип. №1(5) – с.153-158. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vznu/eco/2010_1/153-158.pdf
7. Луців Б.Л. Сучасні аспекти лізингової діяльності банківських установ в Україні // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2012. Вип. №1(13) – с.189-192. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VUbsNbU/2012_1/12_1_40.pdf
8. Охрименко І.Б. Основні підходи до визначення сутності лізингу. – 2008. – с.111-118. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2008_12/12_14.pdf

9. Бадзим О.С., Древуш А.Р. Лізинг як альтернатива банківському фінансуванню[Текст] / О.С.Бадзим, А.Р.Древуш // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №3 (129). – С.258-266.
10. Ринок лізингу, підсумки 2011 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rla.com.ua/files/leasing2012_ru.pdf
11. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник[Текст] / Н.В.Краснокутська – К.: КНЕУ,2003. – 504 с.
12. Бурлака В. Пріоритети інноваційного розвитку в українській економіці[Текст] / В.Бурлака // Діловий вісник. – 2011. – №12 (199). – С.246-251.
13. Петришак Н.Р. Новітні технологічні уклади:тенденції розвитку глобальної та вітчизняної економік у контексті до переходу до економіки знань [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sibs.uabs.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=70&Itemid=96
14. Соколов Д.О.Визначення та етапи становлення технологічних укладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/agroin/2011_4-6/SOKOLOV.pdf
15. Цихан Т.В. О концепции технологических укладов и приоритетах инновационного развития Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.politcom.ru>
16. Кулиняк І.Я.Проблеми розвитку ринку лізингових послуг в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2011_4/files/EC411_31.pdf
17. Григораш Т.Ф., Пільгуй С.С.Нетрадиційні банківські операції: лізинг та факторинг. Сучасний стан та перспективи розвитку // економічний простір– 2012. – №64. – С.153-162.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ekpr/2012_64/statti/20.pdf

18. Горбатенко О.А., Проблеми та перспективи розвитку лізингових відносин в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_2/Gorbatenko.pdf
19. Онищук Я.В. Розвиток лізингу в Україні [Текст] / Я.В. Онищук // Фінанси України. – 2005. – №7. – С.106-113.
20. Річний звіт Евролізингу 2010 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lease.com.ua/files/File/Annual_report2010.pdf. – офіційний веб-сайт.
21. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : закон України, затверджений Верховною Радою України від 12.07.2001 року №2664-III . – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/ed20130101>. – офіційний веб-сайт.
22. Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ [Електронний ресурс] : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 41. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>
23. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/731.html> 115. – офіційний веб-сайт
24. Українське об'єднання лізингодавців – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.leasing.org.ua/> 193. – офіційний веб-сайт.
25. Аналітичний огляд ринку небанківських фінансових послуг України за 2011 рік. – 41 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/non_banks_2011.pdf. – офіційний веб-сайт.
26. Фридель В.І. Аналіз тенденцій розвитку сучасного лізингового ринку України // Економіка, фінанси, право – 2012. – №10. – С.16-19. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/EFP/2012_10/16.pdf

27. Кулиняк І.Я., Стрілецька О.В. Аналіз динаміки розвитку ринку лізингових послуг в Україні // Науковий вісник НЛТУ України – 2011. – Вип. 21.12. – С.204-209. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/21_12/204_Kul.pdf
28. Сухаревич В.Т. Банк як суб'єкт лізингових відносин / В.Т.Сухаревич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. Вип. 19.8. – с.258-265. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/19_8/258_Suchatrewycz_19_8.pdf
29. Публічне акціонерне товариство " Райффайзен Банк Аваль". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aval.ua/ru/>. – офіційний веб-сайт.
30. Белоусов Р.А. Общий и специальный менеджмент : учеб. / Р.А.Белоусов ; Подобр. ред. А.Л.Гапоненко, А.П.Панкрухина; Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ. – М.: РАГС, 2002. – 567с.
31. Бобровская Ж.В. Лизинговая деятельность в Республике Беларусь: проблемы и перспективы / Ж.В. Бобровская // Экономика и управление. – 2015. – №4(44). – С.72-76.
32. Ситникова Е. В. Банковский лизинг теория вопроса // Terra Economicus. – 2008. – № 4-2 / том 6. – С. 139-141.
- 33.. Фридель В.І. Банки на ринку лізингових послуг України: автореферат дис. канд. економ. наук: спец. 08.00.08 гроші, фінанси і кредит / Фридель Володимир Ігорович ; Міністерство освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – К. : [Б. В.], 2014. – 21 с.
34. Единообразный торговый кодекс США: Пер. с англ. / Серия: Современное зарубежное и международное частное право. – М.: Международный центр Финансово-экономического развития, 1996. – 427 с.
35. США, Раздел 2А. Договор аренды // Единообразный торговый кодекс

- США. Пер. с англ. / Серия: Современное зарубежное и международное частное право. – М.: Международный центр финансово-экономического развития, 1996. – С. 106-154.
36. Директива № 2008/48/ЕС Европейского Парламента и Совета ЕС о договорах потребительского кредитования Міжнародний документ від 23.04.2008 № 2008/48/ЄС [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b19.
37. Закон Республики Казахстан от 5 июля 2000 года № 78-ІІ «О финансовом лизинге» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 27.02.2017 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://online.zakon.kz/document/?doc_id=1018949#pos=286;-190.
38. Указ президента Республики Беларусь «О вопросах регулирования лизинговой деятельности» от 25 февраля 2014 г. № 99 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=P31400099>
10. Сычѳв С.А. История развития лизинга // Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России. – 2006. – № 3 (31). – С. 288-295. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/istoriya-razvitiya-lizinga>.
- 39.. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств».[Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>.
- 40.. Смагулов А. Лизинг: теория, практика, механизмы регулирования и стимулирования (на материалах Республики Казахстан) : автореферат дис. ... докт. эконом. наук : спец.08.00.05 – Экономика и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности), 08.00.10 – Финансы, денежное обращение и кредит / А. Смагулов. – Алматы : Казахский экон. ун-т им.Т.Рыскулова, 2010. – 48 с.
- 41.. Смагулов А. Концепция современного лизинга/ А.Смагулов// Вестник университета «Туран». – 2009. – № 1. – С. 33-36.
- 42.. Онищук Я.В. Розвиток лізингу в Україні / Я.В. Онищук // Фінанси

- України. – 2005. – № 7. – С. 106-113.
- 43.. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І. І.Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф.О. Журавка та ін.; за ред. М.І. Макаренка та І. І. Д'яконової. – К. :«Центр учбової літератури», 2013. – 548 с.
- 44.. Финансовый словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа:http://dic.academic.ru/dic.nsf/fin_enc/24665.
- 45.. Закон України «Про фінансовий лізинг». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/723/97%D0%B2%D1%80>.
- 46.. Коцовська Р.Р. Банківські операції: підручник / Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль. – К.: Фінанси і статистика, 2011. – 390 с.
- 47.. Курбанов Л.М. Управление лизинговыми операциями на предприятия хлеспромышленного комплекса : автореферат дис. ... канд. эконом. наук : спец. 08.00.05 – «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами: промышленность; управление инновациями и инвестиционной деятельностью)» / Л.М. Курбанов. – Ижевск : ГОУ ВПО «Ижевский государственный технический университет», 2009. – 22 с.
- 48.. Абашина А.М. Финансовый лізинг / А. М. Абашина, 2010. – 225 с.
- 49.. Внукова Н.М. Управління ризиком лізингових операцій : науково-методичні рекомендації / Н. М. Внукова. – Харків.
50. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. – С. 527.
51. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року : Закон України від 18.10.2005 № 2982-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 1. – Ст. 17.
52. Про фінансовий лізинг : Закон України в редакції Закону від 12.12.2003 № 1381-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. С. 231.

53. Горемыкин В. А. Основы технологии лизинговых операций. В. А. Горемыкин. М: Ось-89, 2000. – 512 с.
54. Лозінська К. В. Зарубіжний досвід розвитку лізингових відносин у сфері АПК. Стратегія економічного розвитку України. 2013. № 33. С. 177-183.
55. Про створення державного лізингового фонду для технічного переоснащення сільського господарства: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.1997 № 1031. Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. 1998. № 7. С. 71.
56. Про утворення Державного лізингового підприємства «Укragenrolizing» Постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.1999 № 225. Офіційний вісник України. 1999. № 8. – С. 286.
57. Про додаткові заходи щодо подальшого розвитку лізингу в аграрному секторі економіки Указ Президента від 23.02.2001. № 111/2001. Офіційний вісник України. 2001. № 9. С. 346.
58. Порядок використання коштів державного бюджету, що спрямовуються на придбання вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу та заходи за операціями фінансового лізингу, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 № 1904 . Офіційний вісник України. 2004. № 51. С. 2679.
59. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 № 648. Офіційний вісник України. 2010. № 58. С.
60. Залізи в лізинг: як виглядає ринок лізингу в Україні і чи є надія на його розширення (ч. 1). AgroDay видання про вітчизняний та міжнародний аграрний бізнес. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://agroday.com.ua/2018/02/09/lizung-oriyentyry-ta-hansynarozvytok-lizyngu-ch-1/> (дата звернення: 06.03.2018).

- 61.. Осташко Т. О. Сільське господарство в умовах СОТ і ЄС. К.: Інститут сільського розвитку, 2005. – 70 с.
62. Панухник О. В. Напрями та шляхи трансформації державної підтримки суб'єктів аграрної сфери України. Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2017. № 1. С. 5-10.
- 63.. Головчук А. Ф. Агролізинг як механізм реалізації державної інвестиційної політики. Зб. наук. пр. Уманського нац. ун. садівництва. 2010. Вип. 74, ч. 2 : Економіка. С. 7-16.
64. Прокопенко О. В., Омеляненко В. А. Лізинг як інструмент інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 2. – С. 150-158.